

Slovensko vstupuje do ČSR

T. G. Masaryk

1. § Prijatím (30. októbra 1918) sa slovenská politická reprezentácia úplne rozišla s Uhorskom, opierajúc sa o ideu, ktorej akceptácia viedla k spojeniu Čechov a Slovákov do spoločného štátu.

2. § od konca októbra vznikali v župných mestách, mestách a väčších obciach, ktoré nahrádzali uhorské štátne a správne orgány. Organizačne mali podliehať v Martine a vláde ČSR. V januári 1919 boli jednotlivé národné rady zrušené a spolu s nimi aj SNR – druhá v poradí (zrušená 23. januára 1919).

3. § Vo viacerých mestách začali vznikať okrem SNR aj, ktoré zachovávali vernosť maďarskej ľudovej vláde na čele s grófom

4. § Postupne sa v priebehu novembra 1918 sírili vidiekom živelné vzbury najnižších sociálnych vrstiev, tzv. MNR vysielali proti nim príslušníkov tzv. národných gárd, ktoré s nimi nemilosrdne zúčtovali.

5. § vyhlásil prešovský archivár a redaktor maďarských novín (Eperjesi Ujság) separatistickú, ktorá bola proti martinskej SNR a vládnym orgánom ČSR. Táto VSNR mala byť vrcholným orgánom Slovákov z Východného Slovenska a orientovala sa na Budapešť. Dvorčák však nenašiel na východe krajiny širšiu podporu, ale aj napriek tomu vyhlásil v nezávislú (11. december 1918), ktorá bola podriadená Maďarsku. Republika zanikla príchodom československých vojsk do Košíc (29. december 1918).

Národné zhromaždenie, vláda a prezident ČSR

6. § Po vzniku ČSR (28. október 1918) vykonával všetkú legislatívnu a exekutívnu moc v štáte ČSNV zriadil 14 ministerstiev so sídlom v Prahe a schválil zákon o dočasnej ústave ČSR.

K. Kramář

7. § Všetky právomoci ČSNV prešli 14. novembra 1918 na, ktoré schválilo prvú vládu republiky na čele s Členmi vlády sa stali aj, ako minister zdravotníctva a telesnej výchovy a ako minister vojny (v tomto čase sa nachádzal ešte v zahraničí). Za prezidenta bol zvolený

Ministerstvo s plnou mocou pre správu Slovenska

8. § Ministerstvo vzniklo pri vláde K. Kramářa a do jeho čela bol postavený Sídlom ministerstva sa stala Kabinet bol rozšírený o 16 členov, ktorí zastupovali jednotlivé rezorty. 4. februára sa Ministerstvo presťahovalo do, ktorý sa zároveň premenoval na

V. Šrobár

a stal sa hlavným administratívnym mestom krajiny. Hlavnou úlohou Ministerstva bolo presadzovanie politiky Prahy na území Slovenska.

9. § V. Šrobár sa opieral o v RNZ, ktorý pracoval nezávisle na SNR a pre Slovákov vystupoval z pozície legislatívneho orgánu. V. Šrobár musel súčasne bojovať s protičesko – slovensky naladenými vrstvami, čo viedlo k zavedeniu autoritatívneho režimu.

10. § Na Slovensku bola zo služieb a štátnej správy prepúšťaná maďarsky orientovaná inteligencia. Uvoľnené miesta zaplňali najmä Česi, ktorí sa uplatňovali hlavne ako

11. § Ministerstvo existovalo do roku 1927 a postupne s v jeho vedení vystriedali V. Šrobár, I. Dérer, M. mičura a J. Kállay.

Boj o územie Slovenska

12. § Začiatkom jari 1919 sa opäť objavuje hrozba pre novú republiku z juhu. Prvá, tzv. s Maďarskom ČSR nevyhovovala. Za touto demarkačnou líniou zostali niektoré železničné uzly, najmä Šahy, Fil'akovo, Bánovce a nádražie v Užhorode.

M. R. Štefánik

13. § Najvyššia vojenská rada v Paríži určila 2. demarkačnú líniu, ktorá sa tiahla od ústia Ipľa do Dunaja, cez najvyššie body Nnovohradskej vrchoviny, Matru a Bukové vrchy južne od Miškovca cez Sárospatak po rieku Uh.

14. § V Maďarsku prevzala moc ľavica (socialisti a komunisti), ktorí vyhlásili robotnícku vládu a 21. marca 1919 aj

15. § Medzi boľševickým Maďarskom a ČSR vypukol takmer dvojmesačný vojenský konflikt, ktorý prebiehal v dvoch etapách:

1. etapa: V tejto etape bolo ČSR úspešné, podarilo s mu postúpiť až po druhú demarkáčnú líniu, ale po prechode maďarskej armády do protiútoky sa čs. armáda stiahla.

2. etapa: V prvej fáze tejto etapy jednoznačne viedla červená armáda, ktorá počas tzv. Severnej výpravy obsadila skoro 1/3 Slovenska (Nové Zámky, Levice, Banská

Štiavnica, Zvolen, Lučenec, Rožňava, Košice, Prešov a i.). Ohrozená bola aj Bratislava, Banská Bystrica a Kremnica. V druhej fáze bola mierovou konferenciou v Paríži (.....) definitívne určená hranica. B. Kuhn túto hranicu akceptoval, ale maďarská armáda ostala aj naďalej na území Slovenska. Dôsledkom nestiahnutia maďarskej armády bol aj vznik (16. jún 1919), do ktorej čela bol postavený Antonín Janoušek, ktorý dostal pod správu 1/3 okupovaného Slovenska. Ústup Červenej armády sa začal 30. júna (skončil 5. júla 1919) a spolu s ním sa skončila aj epizóda SRR. Dunaj sa stal medzinárodnou riekou a jeho stredom viedla Maďarsko – (Česko) Slovenská hranica. (V polovici augusta 1919 sa aj Petržalka stala súčasťou Slovenska.)

OTÁZKY NA OPAKOVANIE:

1. *Kedy, kde a kým bola vyhlásená ČSR?*
.....
2. *Čo bolo podstatou Martinskej deklarácie?*
.....
3. *Aký separatistický orgán mal zastupovať Slovákov na Východnom Slovensku?*
.....
4. *Aký orgán prevzal všetky právomoci ČSNV?*
.....
5. *Aký separatistický štát vznikol v ČSR v decembri 1918 a kde bol vyhlásený?*
.....
6. *Kto sa stal prvým predsedom vlády a prvým prezidentom ČSR?*
.....
7. *Kto bol menovaný do čela ministerstva, ktoré malo spravovať Slovensko? Uveďte aj názov ministerstva.*
.....
8. *Aká skupina slovenských politikov zastupovala Slovenska v RNZ?*
.....
9. *Kto a hlavne v akých funkciách nahrádzal niekdajších maďarských úradníkov?*
.....

10. Čo to bola Pichonova demarkačná línia?

.....

11. Aký separatistický štát vznikol v ČSR v júny 1919?

.....